

Ympäristölautakunta	27 §	16.4.2020
Kaupunginhallitus	160 §	4.5.2020
Valtuusto	79 §	18.5.2020
Valtuusto	93 §	8.6.2020
Valtuusto	111 §	17.8.2020

§ 133

Valtuustokysymys Pitkjärven ja Lippjärven kunnostustoimenpiteistä ja niiden toteuttamisesta (Pöydälle 18.5.2020 ja 8.6.2020 ja 17.8.2020)

Valmistelijat / lisätiedot:

Leena Sjöblom, puh. 050 353 3063

Saara Olsen, puh. 040 663 3620

etunimi.sukunimi@espoo.fi

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus

Valtuusto merkitsee selostusosan tiedoksi vastauksena valtuutettu Riikka Pakarisen ja 44 muun valtuutetun 27.1.2020 jättämään valtuustokysymykseen Pitkjärven ja Lippjärven kunnostustoimenpiteistä ja niiden toteuttamisesta ja merkitsee valtuustokysymyksen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Kivekäs ja Pakarinen Hopsun ym. kannattamana tekivät seuraavan toivomuksen:

”Valtuusto toivoo, että Espoon kaupunki tekee Vantaan kaupungin sekä Vanhankartanon kalastuskunnan, Gammegård fiskelag osuuskunnan kanssa yhteistyössä Pitkjärven kunnostamissuunnitelman ja toimenpiteiden toteuttamisaikataulun.

Espoon tulisi myös hakea ympäristöministeriön vesistöjen kunnostukseen tarkoitettua rahoitusta.”

Hopsu ja Kauste Laihon ym. kannattamana teki seuraavan toivomuksen:

”Valtuusto toivoo, että Espoon vesistöjen kunnostustoimille valmistellaan kustannusarviot ja vaihtoehtoiset toimenpidesuunnitelmat, jotta talousarvioneuvottelujen yhteydessä on mahdollista konkreettisesti nähdä aikataulu, jolla toimia voidaan edistää.

Espoon tulisi myös hakea ympäristöministeriön myöntämää vesiensuojelurahoitusta.”

Laiho Palomäen ym. kannattamana teki seuraavan toivomuksen:

”Valtuusto toivoo, että kaupunki (Ympäristökeskus) toimii aktiivisesti Pitkjärven ja Lippjärven kunnostustöiden vauhdittamiseksi, tekee

aktiivista yhteistyötä näiden vesistöalueiden asukasyhdistysten kanssa ja osallistuu Ympäristöministeriön syksyllä aukeavaan valtionhakuun liittyen vesistökunnostushankkeisiin.”

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja esitti yhteenvedon keskustelun kuluessa tehdyistä ehdotuksista ja totesi kaupunginhallituksen ehdotuksen tulleen hyväksytyksi yksimielisesti.

Sitten otettiin käsiteltäväksi toivomukset.

Puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko kaikki kolme esitettyä toivomusehdotusta hyväksyä yksimielisesti? Koska toivomusehdotuksia ei vastustettu, puheenjohtaja totesi valtuuston hyväksyneen ne yksimielisesti.

Päätös

Valtuusto:

Kaupunginhallituksen ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Lisäksi hyväksyttiin seuraavat toivomukset:

- Valtuusto toivoo, että Espoon vesistöjen kunnostustoimille valmistellaan kustannusarviot ja vaihtoehtoiset toimenpidesuunnitelmat, jotta talousarvioneuvottelujen yhteydessä on mahdollista konkreettisesti nähdä aikataulu, jolla toimia voidaan edistää.

Espoon tulisi myös hakea ympäristöministeriön myöntämää vesiensuojelurahoitusta.

- Valtuusto toivoo, että kaupunki (Ympäristökeskus) toimii aktiivisesti Pitkäjärven ja Lippajärven kunnostustöiden vauhdittamiseksi, tekee aktiivista yhteistyötä näiden vesistöalueiden asukasyhdistysten kanssa ja osallistuu Ympäristöministeriön syksyllä aukeavaan valtionhakuun liittyen vesistökunnostushankkeisiin.

- Valtuusto toivoo, että Espoon kaupunki tekee Vantaan kaupungin sekä Vanhankartanon kalastuskunnan, Gammegård fiskelag osuuskunnan kanssa yhteistyössä Pitkäjärven kunnostamissuunnitelman ja toimenpiteiden toteuttamisaikataulun.

Espoon tulisi myös hakea ympäristöministeriön vesistöjen kunnostukseen tarkoitettua rahoitusta.

Oheismateriaali

- Valtuustokysymys 27.1.2020

Selostus

Valtuustokysymys

Riikka Pakarinen ja 44 muuta valtuutettua kysyvät valtuustokysymyksessään 27.1.2020, millä aikataululla kaupunki aikoo ryhtyä riittäviin, ympäristökeskuksen teettämässä hajakuormitusselvityksessä ja kunnostussuunnitelmassa esille nostettuihin toimenpiteisiin Pitkäjärven ja Lippajärven pelastamiseksi.

Vastaus valtuustokysymykseen

Pitkjärven ja Lippajärven kuormituksen vähentämiseen tarvitaan paljon erityyppisiä toimenpiteitä, jotka tulee kohdistaa ja ajoittaa oikein. Näiden toimenpiteiden toteuttaminen ja rahoittaminen on monien eri toimijoiden vastuulla. Ympäristökeskuksen roolina on koordinoida toimintaa, tuoda toimijoita yhteen, auttaa rahoituksen ja resurssien hankkimisessa ja seurata toimenpiteiden vaikutuksia.

Vuonna 2020 toteutetaan kaupungin toimesta ainoastaan talviaikainen ilmastus/hapetus sekä hoitokalastusta ja vedenlaadun seurantaa. Järvikunnostuksista vastaava asiantuntija lopetti työskentelynsä kaupungilla helmikuussa 2020 ja seuraajan rekrytointi sekä perehdyttäminen vie aikaa. Sen vuoksi on todennäköistä, että uusia, kunnostussuunnitelman mukaisia toimenpiteitä päästään ohjelmoimaan vasta rekrytoinnin jälkeen syksyllä 2020 ja varsinaisiin kunnostustoiimiin päästään aikaisintaan vuonna 2021.

Pitkjärven kuormitus ja toimenpiteet sen vähentämiseksi

Pitkjärven valuma-alueella suurin fosforikuormittaja on peltoviljely ja toiseksi suurin viemäriverkoston liittymättömät kiinteistöt. Fosforia vapautuu näiden lisäksi myös luonnonhuuhtoumana metsistä. Suurimmat ravinnekuormat tulevat Pitkjärveen Hämeenkyllänpuron ja Vanhakartanonpuron kautta, joilla on järveen laskevista puroista suurimmat valuma-alueet. Vanhakartanon valuma-alueelta kuormitusta tulee runsaasti juuri pelloilta ja Hämeenkyllänpuron valuma-alueelta metsistä. Vaikka suurin osa Pitkjärven valuma-alueen asukkaista on viemäriverkoston piirissä, Vanhakartanon alueella voidaan haja-asutuksen jätevesikuormitusta vähentää tehokkaasti jätevesiverkoston laajentamisella Vanhakartanon alueelle vuonna 2026.

Ulkoista kuormitusta Pitkjärvellä voidaan tehokkaimmin vähentää mm. tehostamalla peltoviljelyn vesiensuojelutoimia, lisäämällä valumavesien biosuodatusta, kunnostamalla purouomia sekä vähentämällä haja-asutuksen jätevesikuormitusta. Peltoviljelyn toimista huolehtivat maanviljelijät, kun taas valumavesien biosuodatuksessa, purouomien kunnostuksessa ja jätevesiverkoston kehittämisessä kaupungilla on iso rooli. Peltoviljelyn suojavyöhykkeiden kehittämistä riittäviksi esitti myös valtuusto toivomusehdotuksessaan 23.4.2018 ja se on kunnostussuunnitelmassa huomioitu.

Sisäistä kuormitusta voi vähentää tehokkaalla hoitokalastuksella. Siinä tarvitaan kaupungin, osakaskuntien ja alueen asukkaiden saumatonta yhteistyötä.

Sekä ulkoisen että sisäisen kuormituksen vähentämisessä alueen asukkailla on paljon vaikutusvaltaa. He voivat huolehtia siitä, ettei omalta kiinteistöltä valu järveen tai siihen laskeviin puroihin kuormittavia hulevesiä. Hulevesien hallinta ja käsittely syntypaikalla on tärkein yksittäinen hulevesien laatuun vaikuttava toimenpide. Pitkjärven vapaa-

ajan kalastajat voivat vaikuttaa järven kalaston koostumukseen. Suosimalla särkikalojen pyyntiä ja välttämällä petokalojen kalastusta voidaan vaikuttaa kalojen lajisuhteisiin. Pitkäjärven osakaskunta voisi esimerkiksi nostaa kuhan alamittaa 45 cm, ohjeistaa verkkokalastuksen solmukoon nostamista vähintään 55 mm:n sekä rauhoittaa kalastuksen petokalojen kutuajaksi kutualueilla.

Lippajärven kuormitus ja toimenpiteet sen vähentämiseksi

Ympäristökeskuksen teettämien selvitysten perusteella Lippajärven ulkoinen kuormitus on etenkin vähäsateisena vuonna jo suhteellisen vähäistä. Ulkoinen kuormitus tulee pääosin hulevesistä ja niiden laadullinen hallinta tulee nostaa määrällisen hallinnan rinnalle suunniteltaviin toimenpiteisiin.

Sen sijaan sisäinen kuormitus on voimakasta ja sen pienentämiseen tulee panostaa. Toimenpiteiden toteuttamiseen tarvitaan osakaskunnan, kaupungin ja muiden toimijoiden tiivistä yhteistyötä ja mahdollisesti ulkopuolista rahoitusta.

Sisäistä kuormitusta voi vähentää joko estämällä fosforin vapautuminen pohjasta tai poistamalla järveen kertynyttä fosforia. Mahdollisia menetelmiä ovat ilmastus, kemikaalikäsittely, sedimentin poisto ja hoitokalastus. Sisäisen kuormituksen hallintaan käytettävät menetelmät on kuitenkin aina suunniteltava ja tutkittava tarkkaan, sillä väärin toteutettuna niillä voi olla järven kannalta jopa haitallisia vaikutuksia.

Lippajärven veden laadussa ei ole tapahtunut toivottua parantumista 18 vuoden ilmastuksen aikana. Vaikuttaa siltä, että ilmastuksesta johtuvan alusveden happipitoisuuden nousun hyvät vaikutukset kumoutuvat ilmastuksen aiheuttamilla huonoilla vaikutuksilla, kuten sedimentin sekoittumisella. Talviaikaan ilmastusta kannattaa kuitenkin jatkaa, jotta voidaan varmistaa happipitoisen veden riittäminen kaloille jääpeitteen aikana.

Hoitokalastuksella pyritään vähentämään järven kertynyttä ravinnemäärää poistettavien kalojen myötä sekä estämään kalojen aiheuttamaa sedimentin sekoittumista veteen. Lisäksi pyritään voimistamaan eläinplanktonyhteisöä, joka käyttää leviä ravinnokseen. Ravintoverkon rakennetta voidaan tehostaa hoitokalastuksen lisäksi petokalaistutuksin, jolloin runsas petokalakanta estää särki- ja muiden saaliskalojen kannan liiallisen kasvun.

Kemikaalikäsittelyllä voidaan pyrkiä sitomaan fosfori pitkäaikaisesti pohjasedimenttiin. Kemikaalikäsittely ja sen jälkeinen hoito ruoppauksineen on äärimmäinen, erittäin rehevän järven kunnostusmenetelmä, johon ryhdytään ja johon saa luvan vasta kun muita menetelmiä on kokeiltu ja todettu toimimattomiksi. Kemikaalikäsittely on myös erittäin kallis toimenpide, eivätkä sen vaikutukset ole välttämättä pitkäkestoiset.

Vesikasveja poistamalla ei järvestä saada sinne kertynyttä fosforia pois. Myöskin sedimentin poistaminen ruoppaamalla on hankalaa, sillä suuri osa fosforista rehevässä järvestä on yleensä sekoittuneena huokosveteen eikä sitoutuneena pohjan kiintoainekseen. Ruoppaamisen ongelma on myös läjitysmaiden järjestäminen siten, että liete ei valu takaisin järveen.

Päätöshistoria

Ympäristölautakunta 16.4.2020 § 27

Päätösehdotus Ympäristöjohtaja Tarja Söderman

Ympäristölautakunta esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuustolle, että valtuusto merkitsee selostusosan tiedoksi vastauksena valtuutettu Riikka Pakarisen ym. 27.1.2020 jättämään valtuustokysymykseen koskien Pitkäjärven ja Lippajärven kunnostustoimenpiteitä ja niiden toteutusta.

Käsittely

Bjarne Häggman esitti, että asia palautetaan uudelleen valmisteltavaksi käytyjen keskustelujen ja saatujen lisätietojen nojalla.

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja totesi Häggmanin ehdotuksen raukeavan kannattamattomana.

Päätös Ympäristölautakunta:

Esittelijän ehdotus hyväksyttiin.

Kaupunginhallitus 4.5.2020 § 160

Päätösehdotus Teknisen toimen johtaja Olli Isotalo

Kaupunginhallitus ehdottaa, että valtuusto merkitsee selostusosan tiedoksi vastauksena valtuutettu Riikka Pakarisen ja 44 muun valtuutetun 27.1.2020 jättämään valtuustokysymykseen Pitkäjärven ja Lippajärven kunnostustoimenpiteistä ja niiden toteuttamisesta.

Päätös Kaupunginhallitus:
Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Valtuusto 18.5.2020 § 79

Päätösehdotus Kaupunginhallitus

Valtuusto merkitsee selostusosan tiedoksi vastauksena valtuutettu Riikka Pakarisen ja 44 muun valtuutetun 27.1.2020 jättämään valtuustokysymykseen Pitkäjärven ja Lippajärven kunnostustoimenpiteistä ja niiden toteuttamisesta.

Käsittely Neuvottelutoimikunnan puheenjohtaja Sistonen valtuuston puheenjohtaja Hopsun kannattamana ehdotti, että asia jätetään pöydälle.

Keskustelun pöydällepanosta päätyttyä puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko asia jättää yksimielisesti pöydälle. Koska pöydällepanoehdotusta ei vastustettu, puheenjohtaja totesi valtuuston hyväksyneen sen yksimielisesti.

Päätös

Valtuusto:
Asia jätettiin yksimielisesti pöydälle.

Valtuusto 8.6.2020 § 93

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus

Valtuusto merkitsee selostusosan tiedoksi vastauksena valtuutettu Riikka Pakarisen ja 44 muun valtuutetun 27.1.2020 jättämään valtuustokysymykseen Pitkäjärven ja Lippajärven kunnostustoimenpiteistä ja niiden toteuttamisesta ja merkitsee valtuustokysymyksen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Puheenjohtaja Mykkänen Hopsun kannattamana ehdotti, että asia jätetään pöydälle.

Keskustelun pöydällepanosta päätyttyä puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko asia jättää yksimielisesti pöydälle. Koska pöydällepanoehdotusta ei vastustettu, puheenjohtaja totesi valtuuston hyväksyneen sen yksimielisesti.

Päätös

Valtuusto:
Asia jätettiin yksimielisesti pöydälle.

Valtuusto 17.8.2020 § 111

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus

Valtuusto merkitsee selostusosan tiedoksi vastauksena valtuutettu Riikka Pakarisen ja 44 muun valtuutetun 27.1.2020 jättämään valtuustokysymykseen Pitkäjärven ja Lippajärven kunnostustoimenpiteistä ja niiden toteuttamisesta ja merkitsee valtuustokysymyksen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Puheenjohtaja Mykkänen Rossin kannattamana ehdotti, että asia jätetään pöydälle.

Keskustelun pöydällepanosta päätyttyä puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko asia jättää yksimielisesti pöydälle. Koska pöydällepanoehdotusta ei vastustettu, puheenjohtaja totesi valtuuston hyväksyneen sen yksimielisesti.

Päätös

Valtuusto:
Asia jätettiin yksimielisesti pöydälle.

Tiedoksi

